

ДІТИ, ЯКИХ МИ ВИХОВУЄМО

Ганна БЕЛЕНЬКА,
доктор педагогічних наук, професор

Нинішні діти не такі, якими були їхні однолітки ще навіть десять років тому. А які? Що відрізняє їх від попередніх поколінь, зокрема від нас? І як нам, педагогам та батькам, зрозуміти цих малят і знайти підхід до них? Перед тим як читати статтю, спробуйте самі відповісти на ці запитання. А прочитавши, обговоріть із колегами.

ЧИТАЙТЕ У СТАТТІ

- ✓ Від "мовчазного покоління" до "альфів": короткий довідник
- ✓ Як взаємодіяти з дітьми "покоління Альфа": практичні поради для батьків і педагогів

ТАКІ ЧИ НЕ ТАКІ?

"Таких у мене ще не було!" — зізнайтеся, ця думка не раз навідувалася до вас, коли набирали нову групу вихованців. А й справді! У три роки вони здатні самі завантажити гру на смартфон, а в шість розповідають вам про чорні діри. Вони легко збуджуються, погано дають раду емоціям. Їхню увагу важко втримати. І вони точно нічого не робитимуть із примусу.

Сучасних дітей називають "поколінням Альфа" (за літерою грецького алфавіту). Цей термін увів австралійський учений Марк МакКріндл. За його визначенням, "альфа" — це діти, народжені з 2010 до 2025 року.

"Покоління Альфа" — це наші сьогоднішні вихованці. І щоб правильно будувати взаємодію з ними, маємо краще зрозуміти їх — їхні потреби, психологічні особливості, а також умови, у яких вони зростають і формуються як особистості. Не зайвим буде краще пізнати і самих себе та батьків вихованців. Гадаємо, у цьому може допомогти Теорія поколінь.

ТЕОРІЯ ПОКОЛІНЬ: ЩО НАС ОБ'ЄДНУЄ

За енциклопедичним визначенням, покоління — це люди близького віку, що живуть в один час.

Покоління — не лише демографічна, а й культурно-історична спільність людей, яких об'єднують умови життя, тобто обставини, у яких формувалися їхня свідомість та риси характеру.

Засновниками теорії поколінь були Джамбаттіста Віко (1668–1744), італійський філософ епохи Просвітництва, і Жан Кондорсе (1743–1794), французький учений-математик, письменник і політичний діяч. Кондорсе писав, що покоління — це не просто група ровесників, це спільнота людей, що мають схоже світосприйняття, спосіб мислення, погляди на цінності та установки суспільства.

Сучасні дослідження з теорії поколінь здійснили американські вчені, демограф Ніл Хоув та історик Вільям Штраус. На їхню думку, історія розвивається циклами, тривалість яких орієнтовно дорівнює тривалості людського життя, тобто 80–90 років. Цикли умовно поділяються на чотири періоди, що відрізняються один від одного настроями і цінностями, які домінують у суспільстві.

Тобто кожні 20–25 років на світ з'являються люди, світогляд яких не схожий на світогляд їхніх попередників. Вони мають подібні цінності та звички — як наслідок впливу умов зростання і подій, як позитивних, так і травматичних, які це зростання супроводжували. Сьогодні на планеті живуть поряд 4–5 поколінь, і чітких меж між ними не існує.

Розглянемо загальні характеристики людей різних поколінь відповідно до згаданої теорії, не забуваючи при цьому, що всі люди різні й у кожній теорії є винятки.

Актуальні проблеми

Фото з вільних інтернет-ресурсів

“Мовчазне покоління”

(народжені в 1923–1943 рр.)

В Україні — це люди, які пережили голод, сталінські репресії, період тотального контролю, коли “навіть у стін були вуха”. Вони звикли мовчати, бути непомітними, бо тільки так можна було вижити.

Люди цього покоління терплячі й слухняні, потайні й небагатослівні, схильні дотримуватись правил і шанувати закони, позбавлені бунтарського духу, запасливі, обережні, працюючі. Уже будучи дорослими і живучи в мирний час, вони робили запаси харчів “на чорний день”, змушували дітей доїдати все з тарілки (бо голодне дитинство жило у спогадах), учили не суперечити начальству. Представники “мовчазного покоління” всі свої сили віддавали на благо країни, відбудовуючи її після війни, яка зробила багатьох із них сиротами, економили на всьому і ніколи нічого не викидали (“раптом знадобиться”).

“Бєбі-бумери”

(народжені в 1943–1963 рр.)

Завершення Другої світової війни ознаменувалося бумом народжуваності, який і дав назву поколінню. Це покоління зростало у відносно стабільний час, коли господарство активно відновлювалось і розвивалося після війни. Це був час трудового ентузіазму та радісних сподівань, і покоління “бєбі-бумерів” мало впевненість у майбутньому. Їхніми характерними рисами

Фото Семена Фрідлянда

стали: оптимізм, патріотизм, командний дух, ощадливість, прихильність до сім'ї, працелюбність на межі трудоголізму.

Вони й сьогодні досить активні. За даними дослідження Pew Research Center (дослідницький центр у Вашингтоні, який здійснює опитування громадської думки, контент-аналіз, демографічні та інші соціальні дослідження), у 2018 р. 29% бумерів у віці від 65 до 72 років працювали чи активно шукали роботу, на відміну від представників “мовчазного покоління” (1923–1942) та “великого покоління” (1901–1922) (відповідно 21% і 19%), коли вони були в такому самому віці.

“Покоління X”

(народжені в 1963–1981 рр.)

На зміну “бєбі-бумерам” прийшло “покоління X” (ікс), або “невідоме покоління”. Ще їх називали “покоління з ключем на шиї”, оскільки їхні батьки (“бєбі-бумери”) багато працювали і виховували в дітях самостійність та відповідальність. Дітям надягали на шию ключі (щоб не загубили), і поки батьки були на роботі, вони самі собі давали раду: і обід могли розігріти, і уроки зробити, і в магазин сходити, і прибрати. Вони гралися у дворах цілими ватагами і самостійно розв'язували свої дитячі проблеми.

На їхню свідомість вплинули війна в Афганістані, обговорення резонансних проблем — наркотиків і СНІДу, переймання батьків добробутом. Цей час ознаменувався також спадом народжуваності, що був обумовлений початком вільного продажу контрацептивів.

Цінностями цього покоління стали: стабільна робота, родина, машина, власний дім. Вони не очікували від життя всього й одразу, усвідомлюючи, що за будь-якими досягненнями стоїть сумлінна праця.

ОБЕРІТЬ СВІЙ ФОРМАТ ФАХОВИХ ВИДАНЬ

ЕЛЕКТРОННІ

ЧИ

ПАПЕРОВІ

- ✓ Пропустили актуальну тему номера?
- ✓ Загубили примірник із потрібними матеріалами?
- ✓ Мрієте читати улюблені фахові видання на своєму гаджеті?

- ✓ Вам до вподоби запах свіжої фарби, шелест сторінок?
- ✓ Збираєте власну бібліотечку, упорядковуючи випуски за темами?
- ✓ Використовуєте наочність в роботі з дітьми?

Купуйте та передплачуйте
ЕЛЕКТРОННІ ВЕРСІЇ на сайті
journals.ua/prof/obrazovanie

Купуйте та передплачуйте
ПАПЕРОВІ ЖУРНАЛИ
на сайті jmil.com.ua/peredplata

**Усе, як ви звикли,
тільки онлайн!**

або на пошті

**Продовжуйте
добрі традиції!**